

Львівський інститут
Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
(назва навчального підрозділу)

Кафедра права

Затверджую:
Заступник директора з
навчально-методичної та
виховної роботи

Схвалено на засіданні кафедри права
(назва кафедри)

Протокол № 01/24/25 від 30.08.2024 р.

Завідувач кафедри *Яворська В. Г.*
(підпис)

Парфенюк Є. І.
(підпис)

к.ю.н., доц. Яворська В. Г.
(ПІБ)

30.08.2024 р.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА»**

Спеціальності: **081 «Право»**

Освітнього рівня: **другий (магістерський) рівень**

Освітньої програми: **Право**

Спеціалізація: _____

Львів 2024

Розробник (-и) силябусу навчальної дисципліни:
Марусяк Лідія Олегівна, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права

Викладач:
Марусяк Лідія Олегівна, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права

Силабус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри права
Протокол від 30.08.2024 р. № 01/24/25

Завідувач кафедри В. Г. Яворська
(підпис)

Силабус погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми
«Право»
(назва освітньої програми)

30.08.2024 р.
Керівник (гарант) освітньої програми М. І. Граб
(підпис)

Силабус перевірено
30.08.2024 р.
Заступник директора з
навчально-методичної та виховної роботи С. І. Парфенюк
(підпис)

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Актуальні проблеми цивільного права
Шифр та назва спеціальності	081 Право
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредитів / 120 год. Лекції : 34 Семинарські заняття: 16 Самостійна робота студентів: 70
Терміни вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://li-maup.edu.lviv.ua/kafedry/kafedra-prava/navchalno-metodychne-zabezpechennya-druhyy-mahisterskyy-riven/sylabusy-osvitnikh-komponentiv/obovyazkovi-spetsialnosti-081-pravo/aktualni-problemy-kryminalnoho-prava/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

	Марусяк Лідія Олегівна
	кандидат юридичних наук
	доцент кафедри права
Дисципліни, які викладає НПП	Актуальні проблеми цивільного права
Напрями наукових досліджень	Системне тлумачення норм цивільного права. Цивільно-правова охорона публічних інтересів. Цивільно-правовий метод регулювання суспільних відносин у контексті його сучасного розуміння. Юридичні факти у цивільному процесі. Проблемні питання щодо визначення предмету цивільно-правового договору про надання послуг.

Посилання на реєстри ідентифікаторів науковців для	ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9268-7580 Googlescholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=0pRG9KoAAAAJ&hl=uk
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	lidabat@ukr.net
Контактний тел.	+38(067)705-93-10
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	http://li-maup.edu.lviv.ua/kafedry/kafedra-prava/osobovyy-sklad-kafedry/kyun-dotsent-kafedry-prava-marusyak-lidiya-olehivna/

Анотація курсу. Дисципліна «Актуальні проблеми цивільного права» спрямована на вирішення широкого кола складних проблем, що виникають при юридичному супроводі цивільних договорів, вирішенні цивільно-правових спорів, забезпеченні взаємодії між суб'єктами цивільного права, що обумовлює потребу у високоякісних спеціалізованих знаннях щодо специфіки регулювання та юридичного супроводження сфери цивільно-правових відносин, які можливо отримати тільки в межах спеціального напрямку підготовки фахівців-юристів.

Предмет: майнові та особисті немайнові відносини (цивільні відносини), які базуються на юридичній рівності, вільному волевиявленні та майновій самостійності їх учасників. Ці відносини охоплюють як матеріальні блага (майно, гроші, товари), так і нематеріальні цінності, що захищаються законом (право власності, інтелектуальна власність, честь, гідність).

Мета: формування у студентів компетентностей, пов'язаних з поглибленням, розширенням та систематизацією знань щодо проблематики цивільного права в Україні, вироблення практичних навиків та аналітичних здібностей у розумінні механізмів впливу цивільного законодавства на суспільні відносини, формування системи знань з теорії цивільного права України; акцентувати увагу здобувачів освіти на складних теоретичних та практичних проблемах цивільних правовідносин; на основі конкретно-предметного матеріалу, сприяти виробленню навиків аналітичного мислення у них.

Завдання: забезпечити засвоєння норм матеріального права у сукупності, формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у сфері регулювання цивільно-правових відносин, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері; набуття студентами спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем, котрі виникають у суб'єктів цивільного права – юридичних осіб в процесі їх формування та здійснення ними господарської діяльності; здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо реалізації правового статусу суб'єктів цивільного права.

Постреквізити навчальної дисципліни. «Курсова робота з актуальних проблем цивільного права», «Актуальні проблеми цивільного процесу».

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності
Інтегральна компетентність:	
ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
Загальні:	
<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні;</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;</p> <p>ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;</p> <p>ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);</p> <p>ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення;</p> <p>ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);</p>	<p>Повністю. Співвідноситься з метою курсу</p> <p>Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.</p> <p>Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.</p> <p>Повністю. Співвідноситься з метою курсу</p> <p>Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.</p> <p>Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.</p> <p>Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.</p>

Спеціальні (фахові/предметні) компетентності	
СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу
СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.
СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.
СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.
СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.
СК13. Здатність доносити до фахівців і нефаківців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми.
СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу

Результати навчання:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни.

№	Курс 1 семестр 1 Всього годин у семестрі 120 Теми	Розподіл годин Денна форма			Розподіл годин Заочна форма			фор-ма контролю
		лекції	семінарські заняття	сам. роб. студ.	лекції	семінарські заняття	сам. роб. студ.	
Модуль 1. Актуальні проблеми цивільного права								
Тема 1.	Зміст і характеристика проблем цивільного права	2		11			10	У, ПК
Тема 2.	Характеристика актів цивільного законодавства, порядок їх застосування та дія. Види юридичних фактів.	2		11			10	У, Т
Тема 3.	Правові наслідки недійсності правочинів.	4	2	6			10	У, ПК
Тема 4.	Особисті немайнові відносини: зміст та сутнісна характеристика.	2	2	6			12	У, Т
Тема 5.	Здійснення і захист права власності та інших речових прав	4	2	6	2		10	У, ПК
Тема 6.	Правові наслідки порушення договірних зобов'язань	2	2	6		2	10	У, Т

Модуль 2. Загальні положення спеціального законодавства								
Тема 7.	Деліктна відповідальність у цивільному праві	4	2	6		2	10	У, Т
Тема 8.	Зобов'язання щодо передачі майна у власність та у користування	4	2	6			10	У, ПК
Тема 9.	Зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави	2	2	6			10	У, Т
Тема 10	Захист права інтелектуальної власності	4		6			10	У, Т
Тема 11	Застосування норм спадкового права	4	2	6	2		10	У, Т
	Всього: 120 год.	34	16	70	4	4	112	

Форми і методи навчання

Основними видами навчальних аудиторних занять є *лекції, семінарські та практичні заняття, консультації*.

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, консультації**.

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-дискусії, *лекції з застосуванням техніки зворотного зв'язку* лекції-аналіз конкретної ситуації. *Лекція-дискусія* - метод групового обговорення проблеми з метою з'ясування істини шляхом зіставлення різних думок, спосіб організації спільної діяльності з метою інтенсифікації процесу ухвалення рішення в групі.

Лекція з застосуванням техніки зворотного зв'язку (якщо є технічна можливість) – отримання даних від усієї групи студентів на поставлене запитання;

Лекція-аналіз конкретної ситуації нагадує лекцію-дискусію: на обговорення викладач виносить не питання, а конкретну ситуацію (т. зв. мікроситуації, які демонструються аудиторії усно або у вигляді відео-запису тощо). Викладач активізує діалог за допомогою спеціально спрямованих запитань, підказок, зіставленням різних поглядів, а іноді й їх зіткненням.

Семінарські/практичні заняття

Даний вид заняття проходить переважно шляхом опитування студентів у групі за контрольними завданнями і запитаннями дозволяє швидко і оперативно оцінити їх знання. При цьому одному слухачу ставляться контрольні запитання (як правило три-чотири) з різних питань, винесених на семінарське заняття, Відповідь на поставлені запитання повинна бути обґрунтованою (зокрема, це можуть бути посилання на положення закону, акти тлумачення законодавства, узагальнення судової практики, підручники і навчальні посібники, публікації результатів наукових досліджень, лекційні матеріали тощо) також проводиться розгляд конкретних ситуацій, робота в командах (малих групах) з презентацією результатів (у тому числі із застосуванням рольових ігор з демонстрацією набутих навичок). На занятті активно використовується робота «біля дошки» (схематичне зображення певних юридичних конструкцій, процедур, механізмів реалізації, співвідношення повноважень тощо. На семінарських заняттях

регулярно проводитиметься тестування. Студентам необхідно бути готовими до різноманітних форм активізації роботи: проведення дискусій з окремих питань; коментування до підготовлених медіапрезентацій з використання технічних засобів навчання. Готуючись до семінарського заняття слухачі мають підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх питань та присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки).

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми та методи контролю.

Екзамен проводиться в усній формі в кінці 1-го семестру: до завдання входять 2 теоретичних питання, 5 тестових завдань, задача.

Екзамен оцінюється у 100 балів, на який виноситься весь обсяг навчальної дисципліни та розподіляються між кількістю питань.

ЗАГАЛЬНА ПІДСУМКОВА ОЦІНКА по дисципліні = це середнє арифметичне між результатами поточних досягнень (РПД) за 1-й семестр та результатами підсумкового контролю (екзамен) (РПК).

Обраховується по формулі:

$(\text{РПД 1 семестр} + \text{РПК}) : 2 = \text{загальна оцінка.}$

Система оцінювання та вимоги

Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (<https://drive.google.com/file/d/1ENRncPY-dU2qLke7awVKn1OdfG88Hg8D/view>).

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	8	8	9	9
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом	-	-	82	-	83
Максимальна кількість балів:		165			
165:100=1,65. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,65= загальна кількість балів.					

*Робота на семінарському занятті оцінюється у 10 балів.

Види робіт передбачених на семінарському занятті:

- експрес-опитування;
- опитування за темою заняття;
- тест;
- виконання практичного завдання;
- розв'язання задач;
- презентації студентів.

**Самостійна робота студента передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел та судової практики, підготовка юридичних документів. Оцінюється в 5 балів.

***Модульний контроль здійснюється у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає 10 тестових завдань, 2 теоретичних питання. Оцінюється 25 балів.

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум 5 балів (0,5 балів за 1 правильну відповідь); теоретичні питання – 10 балів кожне.

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття цивільного права та його місце в системі права України.
2. Предмет цивільного права.
3. Метод цивільного права.
4. Співвідношення цивільного та сімейного права.
5. Принципи цивільного права.
6. Джерела цивільного законодавства України.
7. Ієрархія актів цивільного законодавства.
8. Поняття юридичного факту та його види.
9. Правочини як різновид юридичних фактів.
10. Умови дійсності правочину.
11. Недійсні правочини: класифікація.
12. Правові наслідки визнання правочину недійсним.
13. Оспорювані та нікчемні правочини.
14. Особисті немайнові права фізичних осіб.
15. Захист честі, гідності та ділової репутації.
16. Поняття права власності.
17. Суб'єкти права власності в Україні.
18. Здійснення права власності.
19. Способи захисту права власності.
20. Віндикаційний та негаторний позови.
21. Поняття зобов'язання в цивільному праві.
22. Виконання зобов'язань: принципи та форми.
23. Порушення зобов'язань і правові наслідки.
24. Неустойка, відшкодування збитків, інші санкції.
25. Поняття та склад цивільного правопорушення.
26. Умови деліктної відповідальності.
27. Види шкоди та їх відшкодування.
28. Зобов'язання щодо передачі майна у власність.
29. Договори купівлі-продажу, дарування, міни.
30. Договори оренди та користування майном.
31. Зобов'язання з безпідставного набуття.
32. Кондикційні зобов'язання.
33. Поняття інтелектуальної власності.
34. Захист права інтелектуальної власності.

35. Суб'єкти авторського права.
36. Суб'єкти права на об'єкти промислової власності.
37. Поняття спадкування.
38. Спадкування за заповітом.
39. Спадкування за законом.
40. Черги спадкування.
41. Відумерла спадщина.
42. Право на обов'язкову частку у спадщині.
43. Особливості спадкового договору.
44. Оформлення права на спадщину.
45. Роль нотаріуса у спадкових правовідносинах.
46. Поняття спадкової трансмісії.
47. Спільна сумісна власність подружжя та спадкування.
48. Спадкування нерухомого майна.
49. Судова практика у спадкових справах.
50. Актуальні проблеми спадкового права в Україні.

Шкала оцінювання успішності студента за результатами підсумкового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу. Курс «Актуальні проблеми цивільного права» передбачає:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час семінарських/практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені на консультаціях.

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів НПА);
- списування та плагіат.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, які проводяться у Львівському інституті ПрАТ «ВНЗ «МАУП», олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів). Відпрацювання семінарського заняття за рішенням викладача може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми.

В кінці вивчення змістовного модуля проводиться модульна контрольна робота. Результат модульної контрольної роботи для студента, який не з'явився на контрольні заходи, є нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно виконати модульну контрольну роботу.

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

1. Актуальні проблеми цивільного права : методичні вказівки з проведення семінарських занять, для студентів денної та заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / укл. Л. О. Марусяк. Львів : ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024.
2. Актуальні проблеми цивільного права: методичні вказівки з самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / укл. Л.О. Марусяк Львів : ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативні акти:

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України : Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 17.
5. Про виконавче провадження : Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2016. № 30. Ст. 542.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.
7. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 р. *Відомості Верховної Ради*. 2005. № 32. С.1278.
8. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02.06.2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 29. Ст. 5.
9. Про судовий збір : Закон України від 08 липня 2011 р. №3674-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 14. Ст. 87.
10. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232.
11. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 56. Ст. 9.
12. Про третейський суд : Закон України від 11 травня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 412.

Основна:

1. Чернега В. М. Актуальні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. Київ : Вид-во Ліра-К, 2024. 254 с.
2. Цивільне право (загальна частина) : навч. посіб. / О. В. Кіріяк, Ю. П. Пацурківський, М. М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
3. Цивільне право: загальна частина. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / кол. авт. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 232 с.
4. Парасюк М. В., Парасюк В. М., Грабар Н. М. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях) : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с. URL : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3289> (дата звернення: 20.08.2024 р.).

5. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / Аврамова О. Е., Вакулович Е. В., Горбенко А. С. та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва. Харків : ХНУВС, 2023. 420 с. ISBN 978-966-610-269-3.
6. Спасибо-Фатєєва І. В. Цивільне право (особлива частина) : курс лекцій. Київ : ЕКУС, 2022. 640 с.

Додаткова:

7. Марусяк Л. О Системне тлумачення норм цивільного права. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки*. Вип. 2 (65), 2023. С. 30-34.
8. Марусяк Л. О. Цивільно-правова охорона публічних інтересів. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки*. Вип. 4 (67). 2023. С. 25-31.
9. Марусяк Л. О. Цивільно-правовий метод регулювання суспільних відносин у контексті його сучасного розуміння. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. Київ : ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024. № 3. С. 20-26.
10. Цивільне право України: нові виклики і перспективи розвитку : XVIII міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 98-й річниці з дня народження В. П. Маслова (Харків, 28 лют. 2020 р.).
11. Тупицька Є. О. Медіація як спосіб захисту прав учасників кредитних відносин. *Цивільне право: проблеми теорії та правозастосування* : матеріали XXI наук.-практ. конф., присвяч. 101-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., ректора Харків. юрид. ін-ту (1962-1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2023 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Національна академія правових наук України, Відділення цивільно-правових дисциплін, Харків. обл. осередок всеукраїн. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. С. 234-236.
12. Маслова-Юрченко Є. О. Теоретичні аспекти захисту права на житло. *Цивільне право: проблеми теорії та правозастосування* : матеріали XXI наук.-практ. конф., присвяч. 101-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., ректора Харків. юрид. ін-ту (1962-1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2023 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Національна академія правових наук України, Відділення цивільно-правових дисциплін, Харків. обл. осередок всеукраїн. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. С. 193-196.
13. Яроцький В. Л., Філонова Ю. М. "Володіння" як цивільно-правова категорія в умовах рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України. *Цивільне право: проблеми теорії та правозастосування* : матеріали XXI наук.-практ. конф., присвяч. 101-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., ректора Харків. юрид. ін-ту (1962-1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2023 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Від-ня цивільно-прав. дисциплін, Харків. обл. осередок всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків, 2023. С. 42-48.
14. Колісникова Г. В. Захист прав споживачів щодо безпечності харчових продуктів під час військової агресії. *Цивільне право: проблеми теорії та правозастосування* : матеріали XXI наук.-практ. конф., присвяч. 101-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., ректора Харків. юрид. ін-ту (1962-1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2023 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Національна академія правових наук України, Відділення цивільно-правових дисциплін, Харків. обл. осередок всеукраїн. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. С. 169-171.
15. Музика Т. О. До питання про коло об'єктів цивільних прав на майно у сфері будівництва. *Цивільне право: проблеми теорії та правозастосування* : матеріали XXI наук.-практ. конф., присвяч. 101-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., ректора Харків. юрид. ін-ту (1962-1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2023 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Національна академія правових наук України, Відділення цивільно-правових

дисциплін, Харків. обл. осередок всеукраїн. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. С. 202-206.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL : <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua>
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL : <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL : <https://ccu.gov.ua/>
5. Офіційний веб-портал Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
URL : <http://www.ombudsman.gov.ua/>
6. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL : <https://minjust.gov.ua/>
7. Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України. URL : <https://www.msp.gov.ua/>